

MODERN RESEARCH IN WORLD SCIENCE

Proceedings of IX International Scientific and Practical Conference

Lviv, Ukraine

28-30 November 2022

Lviv, Ukraine

2022

UDC 001.1

The 9th International scientific and practical conference “Modern research in world science” (November 28-30, 2022) SPC “Sci-conf.com.ua”, Lviv, Ukraine. 2022. 1977 p.

ISBN 978-966-8219-86-3

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Modern research in world science. Proceedings of the 9th International scientific and practical conference. SPC “Sci-conf.com.ua”. Lviv, Ukraine. 2022. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/ix-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-modern-research-in-world-science-28-30-11-2022-lviv-ukrayina-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: lviv@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2022 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2022 Authors of the articles

26. **Романюк В. О.** 148
НОРМАТИВНІ ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ. КРИТЕРІЇ ШКІЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ
27. **Савіна О. І., Глюдзик-Шемота М. Ю., Салька О. Ю.,** 151
Дудкін Д. О., Желтвай П. Ф.
ВИДОВИЙ СКЛАД ЕНТОМОФАУНИ САДІВ ЗАКАРПАТТЯ
28. **Ханнанова О. Р., Бондаренко В. О.** 159
БІОЛОГО-ЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛУЧНИХ РОСЛИН
ОКОЛ. С. ПІСКИ-УДАЙСЬКІ ЛУБЕНСЬКОГО РАЙОНУ
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ (УКРАЇНА)
29. **Яворівський Р. Л., Романишин К. Ю.** 163
ВИДОВИЙ СКЛАД РОДИНИ *EUPHORBIACEAE* КЛОК. У
ФЛОРИ БУЧАЦЬКОГО (НИНІ ЧОРТКІВСЬКОГО) РАЙОНУ
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ
30. **Яремчук С. Д.** 170
БІЛКОВИЙ ОБМІН В ОРГАНІЗМІ ЛЮДИНИ
31. **Яремчук С. Д.** 176
ТЕРМОРЕГУЛЯЦІЯ У НОВОНАРОДЖЕНИХ

MEDICAL SCIENCES

32. **Malyshev V. V., Kulbida O. V., Chekalov I. V., Mamedova A. M.** 180
THE IMPACT OF OBESITY ON THE COURSE OF PREGNANCY
33. **Mandryk O. Ye., Cherpak T. R., Aleksandrova A. S.** 185
MELDONIUM IN COMBINED THERAPY OF STABLE ANGINA
OF TENSION AND GASTROESOPHAGEAL REFLUX DISEASE
34. **Protsak T. V., Zabrodska O. S., Khovanets K. R., Anohina D. D.** 187
ANATOMICAL FORMATION OF THE THYROID GLAND
35. **Romanchuk L., Chahlii T., Olenytska I.** 190
NEW POSSIBILITIES FOR DIAGNOSING CORONAVIRUS
INFECTION
36. **Romanchuk L., Trufyn O., Rybak V.** 192
CYTOGENETIC MARKERS COVID-19 IN CHILDREN (RESULTS
OF OWN RESEARCH)
37. **Rzaeva Aitadj Akif kizi, Ahmaidi Malika, Fadeev O. G.,** 194
Lytvyshko V. O.
FEATURES OF TREATMENT TACTICS FOR PATIENTS WITH
FIRE INJURY OF THE EXTREMITY
38. **Акентьев С. О.** 197
УСКЛАДНЕННЯ ПРИ ПЛАЗМОСОРБЦІЇ ТА ЇХ
ПРОФІЛАКТИКА
39. **Алієв Р. Б., Макєєва І. О.** 203
ОНКОЛІТИЧНІ ВІРУСИ В ТЕРАПІЇ ЗЛОЯКІСНИХ
НОВОУТВОРЕНЬ

**ВИДОВИЙ СКЛАД РОДИНИ EUPHORBIACEAE КЛОК.
У ФЛОРИ БУЧАЦЬКОГО (НИНІ ЧОРТКІВСЬКОГО) РАЙОНУ
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Яворівський Руслан Любомирович,
завідувач лабораторії морфології та систематики рослин – гербарій,
асистент кафедри ботаніки та зоології

Романишин Катерина Юріївна,
магістрантка хіміко-біологічного факультету
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Вступ. Флористичні дослідження планетарного масштабу у кінцевому рахунку проектуються у площину їх проведення на регіональних рівнях, що дозволяє забезпечити створення найбільш оптимальних умов для збереження раритетної фракції флори певного регіону. Тому аналіз флористичного складу родини *Euphorbiaceae* Клок. у межах Бучацького (нині Чортківського) району Тернопільської області є актуальним за змістом досліджень та має вагомое практичне значення. Родина Молочайні (*Euphorbiaceae* Клок.) – одна із найчисельніших родин у структурі світової флори, до складу якої належать близько 300 родів та 7 500 видів, що поширені космополітно (по всій земній кулі й у різних екологічних умовах), проте, найбільша їх видова різноманітність простежується у тропічних й, частково, позатропічних областях. На території України в умовах її природної флори та зрідка як декоративні чи господарсько цінні поширені представники 6 родів та 63 видів *Euphorbiaceae* (0,84 % загальносвітової чисельності видів родини).

Ціль роботи. Мета досліджень полягала у проведенні комплексного аналізу систематичної структури родини Молочайні у межах досліджуваного регіону, зокрема, ареалів поширення видового різноманіття, аналіз популяцій регіонально рідкісних та червонокнижних видів флори і розробка комплексу практичних рекомендацій щодо оптимізації природокористування на території

району дослідження.

Для реалізації поставленої мети вирішувалися наступні завдання: аналіз фізико-географічних умов досліджуваного регіону щодо сприятливості зростання на його території представників родини Молочайні; проведення детального аналізу головних діагностичних ознак родини *Euphorbiaceae* Клок. та її основних таксонів; складання переліку або анотованого списку видів родини Молочайні, котрі поширені на території району дослідження; виявлення або підтвердження ареалів поширення раритетної фракції *Euphorbiaceae* Клок. та встановлення основних чинників, що викликають чисельне скорочення популяцій червонокнижних й регіонально рідкісних видів досліджуваної флори; розробка комплексу практичних заходів і рекомендацій з метою охорони, збереження й раціонального використання представників родини на території району дослідження.

Матеріали та методи. Для реалізації мети досліджень та вирішення поставлених завдань було використано наступні методи: аналіз літературних джерел, колекцій фондового гербарію лабораторії морфології та систематики рослин кафедри ботаніки та зоології ТНПУ імені Володимира Гнатюка, проведення польових маршрутно-експедиційних та геоботанічних досліджень різнотипових рослинних угруповань з метою підтвердження чи виявлення ареалів поширення представників родини Молочайні у межах району дослідження, збір фотографічного матеріалу та окремих гербарних зразків.

Результати та обговорення. На основі аналізу літературних джерел [1, 3–5], матеріалів фондового гербарію Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (акронім TERN*), проведених впродовж 2020–2022 рр. маршрутно-експедиційних і геоботанічних досліджень різнотипових фітоценозів на території Бучацького (Чортківського) району Тернопільської області встановлено чи підтверджено зростання 28 видів родини *Euphorbiaceae* Клок. (44,4 % загальної чисельності у складі флори України), котрі належать до 4 родів. Таким чином, родовий коефіцієнт, тобто середня кількість видів у роді, становить тут 7,0.

Поліморфними родами є переліска (*Mercurialis* L.), який презентований у структурі досліджуваної флори двома видами – п. багаторічною (*M. perennis* L.) і п. яйцеподібною (*M. ovata* Sternb. et Hoppe), та, особливо, рід *Euphorbia* L., котрий представлений тут 24 видами (85,7 % їх загальної чисельності у структурі родини), зокрема, молочасм строкатим (*E. variegata* Sims), м. соняшним (*E. helioscopia* L.), м. прямим (*E. stricta* L.), м. плосколистим (*E. platyphyllos* L.), м. волинським (*E. volhynica* Bess. ex Szaf., Kulcz. et Pawl.), м. язичковим (*E. lingulana* Heuff.), м. болотним (*E. palustris* L.), м. гранчастим (*E. angulata* Jacq.), м. Клокова (*E. klokovii* Dubovik), м. напівмохнатим (*E. semivillosa* Prokh.), м. Сегієрівим (*E. seguierana* Neck.), м. дрібненьким (*E. exigua* L.), м. серпоподібним (*E. falcata* L.), м. городнім (*E. peplus* L.), м. мигдалеподібним (*E. amygdaloides* L.), м. сумним (*E. tristis* Bess. ex Vieb.), м. верболистим (*E. salicifolia* Host), м. польовим (*E. agraria* Vieb.), м. глянсуватим (*E. lucida* Waldst. et Kit.), м. кипарисоподібним (*E. cyparissias* L.), м. гострим (*E. esula* L.), м. дністровським (*E. tyraica* Klok. et Artemcz.), м. тонким (*E. subtilis* Prokh. (тонкий) та м. прутоподібним (*E. virgultosa* Klok.).

Всього два роди досліджуваної флори є монотипними, тобто включають лише один вид: секуринег (*Securinega* Comm. ex Juss.), що представлений с. кущолистою (*S. virgultosa* Klok.) та рицина (*Ricinus* L.), котрий презентує р. звичайна (*R. communis* L.).

У районі дослідження було виявлено зростання одного виду родини *Euphorbiaceae* Клок., котрий занесений до «Червоної книги України. Рослинний світ (2009)» [6, 7] – молочаю волинського (*Euphorbia volhynica* Bess. ex Szaf., Kulcz. et Pawl.). Природоохоронний статус виду у районі дослідження рідкісний. Волино-подільський ендемік. Спорадично у вигляді невеликих за площею й малочисельних (до 10 особин) локальних популяцій, у яких переважають генеративні особини, поширений на трав'яних вапнякових схилах, лучних степах, узліссях та серед заростей чагарників у околицях сіл Стінка, Космарин, Миколаївка та Берем'яни. На території району дослідження охороняється у межах ботанічних пам'яток природи місцевого значення

«Вадівська бучина» (околиці села Стінка) і «Берем'янська наскельно-степова ділянка» (околиці села Берем'яни) та комплексної пам'ятки природи місцевого значення «Космаринська травертинова скеля» (околиці села Космарин), що входять до складу Національного природного парку «Дністровський каньйон».

Окрім того, на досліджуваній території нами було виявлено чи підтверджено ареали зростання 8 регіонально рідкісних видів, зокрема:

1) переліска яйцеподібна (*Mercurialis ovata* Sternb. et Hoppe), яка розсіяно поширена у лісах та серед заростей чагарників, переважно на кам'янистому ґрунті в околицях сіл Осівці, Жизномир, Яблунівка та Костільники. На території району дослідження охороняється у межах ботанічних пам'яток природи місцевого значення «Монастирська ділянка» (околиці с. Жизномир) та «Язловецька діброва» (околиці с. Яблунівка);

2) молочай прямий (*Euphorbia stricta* L.), котрий зрідка зростає у тінистих лісах (популяції нараховують по 4–12 особин) в околицях сіл Переволока, Яблунівка, Сновидів та Стінка. Охороняється у структурі ботанічних пам'яток природи місцевого значення «Язловецька діброва (околиці с. Яблунівка) та «Вадівська бучина» (околиці с. Стінка);

3) молочай Клокова (*E. klokovii* Dubovik), що розсіяно трапляється на галявинах, по узліссях широколистяних лісів, серед заростей чагарників та на степових схилах в околицях сіл Новосілка, Соколів та Берем'яни. Охороняється у структурі ботанічних пам'яток природи місцевого значення «Золотопотіцька дубина» (околиці с. Соколів) та «Берем'янська наскельно-степова ділянка» (околиці с. Берем'яни);

4) молочай Сегієрів (*E. seguierana* Neck.), який розсіяно поширений на пісках, на кам'янистих, переважно вапнякових та крейдяних схилах і відслоненнях, по степах та степових схилах в околицях сіл Пилява, Дружба, Яблунівка, Костільники, Золотий Потік, Сновидів та Порохова. На території Бучацького (Чортківського) району охороняється у межах ботанічних пам'яток природи місцевого значення «Язловецька діброва» (околиці с. Яблунівка), «Золотопотіцька березина» (околиці смт. Золотий Потік) та комплексної

пам'ятки природи місцевого значення «Порохівська травертинова скеля» (околиці с. Порохова);

5) молочай сумний (*E. tristis* Bess. ex Vieb.), котрий зрідка зростає на лісових галявинах, узліссях, сухих луках, трав'яних та степових схилах в околицях сіл Возилів, Костільники та Миколаївка. На території району дослідження не охороняється. Тому пропонуємо клопотати перед постійною профільною комісією Золотопотіцької територіальної громади щодо створення заповідного ботанічного урочища місцевого значення в околицях села Миколаївка;

б) молочай глянсуватий (*E. lucida* Waldst. et Kit.), що розсіяно, популяціями чисельністю до 8 осіб трапляється на заплавах луках та серед заростей чагарників в околицях сіл Космарин, Сновидів та Возилів. Охороняється у межах комплексної пам'ятки природи місцевого значення «Космаринська травертинова скеля» (околиці с. Космарин);

7) молочай дністровський (*E. tyraica* Klok. et Artemcz.), який дуже рідко (виявлено 2 популяції чисельністю 19 і 27 особин) поширений на вапнякових кам'янистих схилах в околицях сіл Миколаївка та Берем'яни. На території району дослідження охороняється у структурі ботанічної пам'ятки природи місцевого значення «Берем'янська наскельно-степова ділянка» (околиці с. Берем'яни);

8) молочай тонкий (*E. subtilis* Prokh.), котрий зростає зрідка на сухих трав'яних схилах, відслоненнях вапняків та на узліссях в околицях смт. Золотий Потік та сіл Скоморохи і Жнибороди. Охороняється у межах ботанічної пам'ятки природи місцевого значення «Золотопотіцька березина» (околиці смт. Золотий Потік) та частково геологічної пам'ятки природи місцевого значення «Скелі семи джерел» (околиці с. Скоморохи).

Висновки. Головними чинниками, котрі визначають скорочення чисельності популяцій червонокнижних й регіонально рідкісних видів родини *Euphorbiaceae* Клок. на території Буцацького (Чортківського) району Тернопільської області вважаємо наступні:

✓ недостатнє природнє поновлення та слабка конкурентна здатність виду (*Euphorbia tristis* Bess. ex Bieb.);

✓ вузька еколого-ценотична амплітуда видів (*Euphorbia volhynica* Bess. ex Szaf., Kulcz. et Pawl., *E. tyraica* Klok. et Artemcz.);

✓ вирубування лісів (*Mercurialis ovata* Sternb. et Hoppe, *Euphorbia stricta* L.);

✓ руйнування екотопів внаслідок видобутку корисних копалин (вапняків, крейди, пісковиків) (*Euphorbia volhynica* Bess. ex Szaf., Kulcz. et Pawl., *E. seguierana* Neck., *E. tyraica* Klok. et Artemcz., *E. subtilis* Prokh.);

✓ розорювання та інтенсивнє господарське освоєння залишкових степових та лучно-степових екотопів (*Euphorbia klovovii* Dubovik, *E. seguierana* Neck., *E. lucida* Waldst. et Kit., *E. subtilis* Prokh.);

✓ весняно-осіннє випалювання травостою (*Euphorbia volhynica* Bess. ex Szaf., Kulcz. et Pawl., *E. tristis* Bess. ex Bieb., *E. subtilis* Prokh.);

З метою охорони, збереження, раціонального використання та відтворення раритетних видів родини Молочайні у районі дослідження необхідно:

✓ здійснювати системний моніторинг стану і динаміки чисельності популяцій червонокнижних та регіонально рідкісних видів флори, а у разі їх чисельного скорочення оперативнє встановлювати фактори, що його спричинюють;

✓ у випадку виявлення нових ареалів поширення раритетних видів флори рекомендувати створення у цих місцях об'єктів природно-заповідного фонду, а також вирощувати рідкісні види на присадибних ділянках та у ботанічних садах;

✓ заборонити порушення екотопів внаслідок видобутку корисних копалин, вирубування лісів, випалювання та господарського освоєння залишкових ділянок лучно-степової рослинності;

✓ ініціювати видання регіональних Зеленої і Червоної книг, регулярно інформувати місцеве населення про стан природоохоронної роботи у засобах

преси, радіо та телебачення;

✓ клопотати перед постійною комісією з питань власності, комунального господарства, транспорту, природокористування, охорони довкілля та енергозбереження (голова – Юзьків Василь Петрович) Золотопотіцької територіальної громади, щодо створення заповідного ботанічного урочища місцевого значення в околицях села Миколаївка з метою збереження популяцій *Euphorbia volhynica* Bess. ex Szaf., Kulcz. et Pawl., *E. tristis* Bess. ex Vieb. та *E. tyraica* Klok. et Artemcz.

ЛІТЕРАТУРА

1. Визначник рослин України / А. І Барбарич та ін.; за ред. Д. К. Зерова. Київ : Урожай, 1965. С. 443–448.
2. Нечитайло В. А., Кучерява Л. Ф. Ботаніка. Вищі рослини. Київ : Фітосоціоцентр, 2001. С. 263–264.
3. Определитель высших растений Украины / Д. Н. Доброчаева и др.; за ред. Ю. Н. Прокудина. Киев : Фитосоциоцентр, 1999 : Наукова думка, 1987. С. 143–149.
4. Тахтаджян А. Л. Система Магнолиофитов. Ленинград : Наука, 1987. 439 с.
5. Флора УРСР: в 12 т. / за ред. Д. К. Зерова. Київ : Вид-во АН УРСР, 1955. Т. 7. С. 114–176.
6. Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Я. П. Дідуха. Київ : Глобалконсалтинг, 2009. С. 431–433.
7. Яворівський Р. Л., Дем'янчук П. М. Червонокнижні види флори Тернопільської області. *Матеріали XIV з'їзду Українського ботанічного товариства*. (Київ, 25–26 квітн. 2017 р.). К., б. в., 2017. С. 139.